

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z pobytem na deportacji w ZSRR,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 czerwca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2) nie obciąża H. K. kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r. oddalił apelację H.K. od wyroku Sądu Okręgowego w S., VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 października 2015 r. oddalającego odwołanie H. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 11 czerwca 2012 r., którą odmówiono H. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z deportacją do ZSRR.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach wyroku wskazał, jaki stan faktyczny

stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Stąd też Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu Okręgowego w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ponownego szczegółowego przytaczania.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że podstawę prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 12 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst obowiązujący w dacie wydania zaskarżonej decyzji: Dz.U. z 2012 r., poz. 400 ze zm.), zgodnie z którym świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane przepisach ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również osobom, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy. Przy czym, za inwalidztwo pozostające w związku z pobytem w tych miejscach uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powyższe regulacje uzależniają zatem jednoznacznie nabycie prawa do określonych świadczeń, w tym prawa do renty od istnienia oczywistego związku pomiędzy doznanymi schorzeniami i w konsekwencji inwalidztwem (aktualnie niezdolnością do pracy), a pobytem we wskazanych przez ustawę miejscach. Ustalenie braku tego związku wyklucza możliwość przyznania prawa do renty, nawet w sytuacji, gdy wnioskodawca jest niezdolny do pracy, np. z ogólnego stanu zdrowia. W tym kontekście nie jest wystarczające wykazanie wyłącznie faktu deportacji, związanych z tym przeżyć i trudnych warunków pobytu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 23 września 1999 r., II UKN 124/99, OSNAPiUS 2000 nr 24, poz. 912; 29 września 2000 r., II UKN 746/99, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 245; 20 października 1999 r., II UKN 154/99, OSNAPiUS 2001 nr 2, poz. 49; 11 października 2000 r., II UKN 35/00, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 252 czy z dnia 3 lipca 2013 r., I UK 65/13, LEX nr 1415104).

Sąd Apelacyjny ustalił, że H. K. w okresie od 12 kwietnia 1952 r. do 12 września 1956 r. przebywał na deportacji w ZSRR. Od chwili zainicjowania postępowania odwołaniem, istota problemu sprowadza się do odpowiedzi na

pytanie, czy całkowita niezdolność do pracy stwierdzona u wnioskodawcy pozostaje w związku z jego pobytem w miejscach odosobnienia w rozumieniu wynikającym z przytoczonych wyżej przepisów.

W celu wyjaśnienia tej kwestii Sąd Okręgowy przeprowadził wszechstronne i wyczerpujące postępowanie dowodowe. Oparł się na dopuszczonych w sprawie dowodach z opinii biegłych sądowych z zakresu neurologii i ortopedii (po dwóch różnych biegłych), neurochirurgii, kardiologii i interny, urologii oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej, a zatem osób reprezentujących kilka specjalności medycznych w pełni adekwatnych do rodzaju schorzeń i dolegliwości zgłaszanych przez ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że opinie te były uzupełniane, na skutek wielokrotnego złożenia przez ubezpieczonego zastrzeżeń i dołączania do akt sprawy kolejnych dokumentów medycznych. Podkreślił, że Sąd pierwszej instancji czuwał nad tym, aby w biegli odnieśli się do wszystkich twierdzeń oraz zastrzeżeń zgłaszanych przez ubezpieczonego oraz uwzględnili dostarczaną przez niego dokumentację medyczną.

Biegli w oparciu o przeprowadzone badanie ubezpieczonego oraz na podstawie analizy akt sprawy, w tym szczegółowej analizy dokumentacji medycznej H. K., uznali stanowczo, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy z ogólnego stanu zdrowia, ale bez związku z deportacją w latach 1952-1956. U ubezpieczonego rozpoznano zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, nadciśnienie tętnicze II⁰ wg WHO, kamicę nerkową w wywiadzie, przerost gruczołu krokowego, otyłość (BMI=31,2 kg/m), bóle głowy w wywiadzie, podejrzenie zespołu niespokojnych nóg, łagodny rozrost gruczołu krokowego, wypuklinę krążka międzykręgowego, zmiany zwyrodnieniowo-wytwórcze kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z zespołem korzeniowo-bólowym nieznacznie nasilonym, wypuklinę krążka międzykręgowego C5/C6, dyskopatię C6/C7, wielopoziomowe zmiany zwyrodnieniowo-wytwórcze kręgosłupa szyjnego z okresowym zespołem korzeniowo-bólowym szyjnym, początkowe zmiany zwyrodnieniowe stawów barkowych, prawego łokciowego, kolanowych i śródstopno-palczkowych obu stóp Cz nieznacznym ograniczeniem funkcji. Biegli uznali, że niespornym jest, iż ubezpieczony ze względu na wiek i przebyte schorzenia utracił zdolność do pracy. Jednakże w żadnym razie nie jest to

konsekwencją przebywania na deportacji. Biegli neurolog, ortopeda, neurochirurg i kardiolog-internista mieli na uwadze, że droga życiowa ubezpieczonego po powrocie do Polski z terenu ZSRR wskazuje na to, iż rozpoznane schorzenia układu ruchu nie stanowiły przeszkody w zdobyciu dyplomu mgr inż., a potem wieloletniej pracy zawodowej, nadto w latach 1961-1963 ubezpieczony odbył dwuletnie przeszkolenie wojskowe (w okresie studiów), co również oznacza, że w owym czasie nie stwierdzono upośledzenia funkcji narządu ruchu. Z kolei, schorzenia kardiologiczne - nadciśnienie tętnicze i zdarzenia rytmu serca stwierdzone w przeszłości (1971 roku) - w ogóle nie powodują niezdolności do pracy umysłowej. Nadciśnienie tętnicze nie spowodowało powikłań ani istotnych zmian narządowych i jest dobrze kontrolowane małą dawką 1 leku hipotensyjnego. Natomiast zaburzenia rytmu serca od lat nie występują. Jednocześnie biegli podkreślili, że zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa są powszechnie spotykaną zmianą strukturalną, a w dostępnych opracowaniach medycznych nie ma jednoznacznych stwierdzeń w powiązaniach przyczynowo-skutkowych pracy fizycznej, również ciężkiej w młodym wieku. Biegli wyjaśnili także, że zmianom zwyrodnieniowym kręgosłupa towarzyszy dna moczanowa, a badanie radiologiczne ubezpieczonego z dnia 14 czerwca 2013 r. nie obrazuje obecności osteoporozy, co świadczy, że stan niedożywienia z młodych lat nie wpłynął na strukturę kręgosłupa. Podkreślić za biegłymi należy, że podstawą opinii jest zawsze dokumentacja lekarska czyniona jednocześnie z tokiem leczenia. W całości dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach sprawy brak jest podstaw do powiązania przyczynowo-skutkowego zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa u ubezpieczonego z jego okresem pobytu na deportacji. Z kolei, w ocenie biegłego urologa stan zdrowia ubezpieczonego w tym zakresie w ogóle nie powodował i nie powoduje jego niezdolności do pracy. Przy czym wbrew zarzutom apelującego biegły miał na uwadze, że ubezpieczony w 1994 r. był hospitalizowany z powodu wodonercza po stronie prawej na tle bezcieniowej kamicy moczowodu oraz że pozostaje pod kontrolą poradni urologicznej z powodu łagodnego rozrostu gruczołu krokowego (badanie podmiotowe w opinii z dnia 14 lipca 2014 r.).

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że biegły sporządzał opinię w dniu 14 lipca 2014 r., a wówczas nie dysponował wynikami USG i TK jamy brzusznej z dnia 24 września

2014 r., dlatego zarzut, że nie uwzględnił tych wyników jest oczywiście nieuzasadniony. Również biegła neurolog M. B. podkreśliła, że bogata dokumentacja medyczna oraz wywiad dotyczący faktów z życia wnioskodawcy wskazują na stopniowy charakter nasilenia objawów kręgotwórczych, bowiem w początkowych latach ubezpieczony nie leczył się systematycznie (jak sam przyznał, a także brak jest dokumentacji medycznej w tym zakresie z lat 1971-1999), co więcej przebył szkolenie wojskowe, które wymagało odpowiedniej sprawności ruchowej. Dalej biegła wyjaśniła, że w badaniu neurologicznym ubezpieczonego stwierdza się cechy ogólnej niesprawności ruchowej (ograniczenie ruchomości kręgosłupa L-S), co może wynikać zarówno ze zmian zwyrodnieniowych i dyskopatycznych, jak również dużego stopnia nadwagi. Jednocześnie biegła podniosła, że pomimo faktu możliwego niekorzystnego wpływu pracy fizycznej w młodym wieku, że w przypadku ubezpieczonego obserwowane objawy kliniczne mają związek przede wszystkim z procesem degeneracyjnym, występującym w miarę starzenia się organizmu.

Stanowisko powyżej przywołane podzielił biegły z zakresu chirurgii urazowo-ortopedycznej M. G. wskazując, że powodem całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy w zakresie schorzeń układu narządu ruchu jest przekroczenie wieku emerytalnego 65 lat życia w 2003 r. oraz rozpoznane schorzenia samoistne, niezwiązane z deportacją i w związku z powyższym niezdolność do pracy spowodowana jest ogólnym stanem zdrowia. Dalej biegły wyjaśnił, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia układu narządu ruchu są typowymi zmianami charakterystycznymi dla schorzeń samoistnych. Przy czym, z doświadczenia klinicznego wynika, że podobne schorzenia, czasem nawet występujące z większym nasileniem objawów występują u osób, które nigdy nie były narażone na tak trudne warunki życiowe, jakich doświadczył ubezpieczony. Również w ocenie tego biegłego, droga życiowa ubezpieczonego stanowi dowód, że nie był on i nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z deportacją, bowiem ubezpieczony po przyjeździe do Polski w 1956 r. kontynuował naukę i w 1958 r. zdał maturę. Następnie biegły zauważył, że w książeczce wojskowej H.K. widnieje zapis datowany na dzień 10 października 1958 r. „zdolny do służby liniowej, odroczonego ze względu na studia”, zapisu dokonano po badaniu komisji lekarskiej,

która w przypadku stwierdzana istotnych schorzeń, mogła stwierdzić niezdolność do służby wojskowej, ale tego nie stwierdziła. Zatem zdaniem biegłego, po dwóch latach od przyjazdu z Kazachstanu u ubezpieczonego nie występowały objawy niedożywienia i brak było chorób przewlekłych ograniczających sprawność fizyczną i psychiczną. Tezę tę braku niezdolności ubezpieczonego do pracy w związku z deportacją, zdaniem biegłego, potwierdza kolejny zapis w książeczce wojskowej z dnia 16 maja 1959 r. „Zdolny do służby wojskowej. Przeznaczony do wojskowego szkolenia studentów”. Nadto brak niezdolności do pracy potwierdzają zapisy w książeczce wojskowej informujące o odbytych ćwiczenia rezerwistów w 1961, 1963, 1972 r. Przy czym, ostatnie ćwiczenia odbyły się po pobycie w szpitalu MSW w 1971 r., gdzie H. K. przebywał z powodu utraty przytomności. Ponadto w trakcie pracy zawodowej ubezpieczony nie ubiegał się o świadczenia rentowe z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia ani w związku z deportacją, a w dokumentacji leczenia ambulatoryjnego poradni rodzinnej obejmującej okres od 24 maja 1999 r. do 31 maja 2013 r. zapisy o dolegliwościach: bólowych kręgosłupa C pojawiają się dopiero 23 lipcu 2003 r., tzn. w 65 roku życia, a informacje o dolegliwościach bólowych kręgosłupa L-S pojawiają się w tej dokumentacji 26 września 2011 r., co świadczy, że schorzenia te są schorzeniami samoistnymi. Schorzeniami, które aktualnie powodują całkowitą niezdolność ubezpieczonego do pracy w zakresie układu narządu ruchu są schorzenia samoistne ujęte w punkcie 1 i 2 opinii tj. 1) wypuklina krążka międzykręgowego, zmiany zwyrodnieniowo-wytwórcze kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z zespołem korzeniowo-bólowym nieznacznie nasilonym i 2) wypuklina krążka międzykręgowego C5/C6, dyskopatia C6/C7, wielopoziomowe zmiany zwyrodnieniowo-wytwórcze kręgosłupa szyjnego z okresowym zespołem korzeniowo-bólowym szyjnym. Schorzenia te są utrwalone i nie rokują istotnej poprawy, dlatego niezdolność jest trwała powyżej 5 lat. W opiniach uzupełniających, szczegółowo odnoszących się do zgłaszanych przez ubezpieczonego zarzutów, biegli neurolog M. B. (opinia pisemna z dnia 25 marca 2015 r. i ustana z dnia 28 lipca 2015 r.) oraz chirurg urazowo-ortopedyczny M. G. (opinia pisemna z dnia 13 lutego 2015 r.) podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko podkreślili, że ciężkie doświadczenia życiowe, których doznał ubezpieczony podczas deportacji do Związku Sowieckiego budzą szacunek i

współczucie, ale nie mogą rzutować na wydaną opinię, jeśli po powrocie z deportacji nie stwierdzano tak znacznych skutków zdrowotnych, które dawałyby podstawę do stwierdzenia niezdolności do pracy w związku z tą deportacją. Jednocześnie biegła neurolog podkreśliła, że pomimo odchyleń w badaniu KT odcinka kręgosłupa szyjnego, w badaniu klinicznym nie stwierdza się istotnego ograniczenia funkcji, a brak wcześniejszych wyników badań uniemożliwia ocenę stopnia progresji zmian na przestrzeni lat. Biegła wyjaśniła, że gdyby ciężka praca fizyczna miała spowodować zmiany w kręgosłupie to byłyby to też bardzo zaawansowane zmiany także w kręgosłupie lędźwiowo-krzyżowym, a tak zaawansowanych zmian w tej części kręgosłupa brak. Zatem biegli orzekając mieli także na uwadze dokumentację złożoną przez ubezpieczonego i powołaną w apelacji czyli wyniki badań TK kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego. Podkreślić przy tym należy, że wyniki badań obrazowych same w sobie nie stanowią o niezdolności do pracy, bowiem oceniając czy występuje taka niezdolność biegli oceniając stan kliniczny badanego, a więc czy i w jakim stopniu stwierdzone schorzenia mają wpływ na zdolność do pracy ubezpieczonego. Przy czym nie każde schorzenie powoduje niezdolność do pracy, a tylko takie które powoduje naruszenie sprawności organizmu w stopniu znacznym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wszystkie przytoczone okoliczności przemawiają za zasadnością orzeczenia wydanego przez Sąd pierwszej instancji. Sporządzone przez biegłych opinie w sprawie były wystarczające, aby rozstrzygnąć powołaną wyżej istotę sprawy. Biegli w swoich opiniach odnieśli się do całości materiału zgromadzonego w sprawie, w tym do badań obrazowych wskazanych przez ubezpieczonego w apelacji.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że bezspornym jest oczywiście, iż ubezpieczony na deportacji przebywał od 14 do 19 roku życia. Niewątpliwie warunki w jakich żył i pracował wraz z rodziną były bardzo ciężkie. Jednakże sam tylko fakt przebywania na deportacji nie może być czynnikiem, z którym wiąże się wszelkie schorzenia i problemy w późniejszych etapach życia. Oczywiście wydarzenia te na pewno miały wpływ na ubezpieczonego, jednakże nie są przyczynkiem jego problemów ze zdrowiem i nie spowodowały niezdolności do pracy. Przesądza o tym również fakt, że H.K. dożył wieku dorosłego, zdobył wyższe wykształcenie, założył rodzinę,

podjął zatrudnienie, które konstituował osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego (ogólny staż pracy ponad 41 lat). Biegli podkreślili przy tym, że ubezpieczony przebył szkolenie wojskowe i był powoływany ćwiczenia wojskowe organizowane dla rezerwistów także po 1971 r. Uwzględniając wszystko powyższe, według Sądu Apelacyjnego opinie przyjęte za podstawę ustaleń o stanie zdrowia ubezpieczonego, sporządzone w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, oraz ich ocena, nie budziły wątpliwości w zakresie rozpoznanych schorzeń oraz braku ich związku przyczynowego z pobytem ubezpieczonego na deportacji i nie sposób mieć zastrzeżenia względem ich kompletności, fachowości, rzetelności czy logiczności. Badania poprzedzone były analizą akt sprawy oraz dostępną dokumentacją medyczną. Jednocześnie dokonane zostały przez osoby do tego powołane, posiadające specjalistyczną wiedzę i w sposób niebudzący zastrzeżeń wnioski zawarte w przyjętych za podstawę orzeczenia opiniach okazały się tożsame z tymi, do których doszedł lekarz orzecznik ZUS i zbieżne z opinią komisji lekarskiej ZUS.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że ani Sąd pierwszej instancji, ani biegli powołani w sprawie nie kwestionowali schorzeń i dolegliwości chorobowych wnioskodawcy. W sposób szczegółowy i wyczerpujący stwierdzili ich istnienie. Opinia biegłych jest dowodem, którego ocena winna być dokonana z punktu widzenia fachowości osób, które ją sporządziły, dokładności przeprowadzonych badań, a także trafności uzasadnienia w powiązaniu z wynikami badań. Ugruntowane orzecznictwo prezentuje jednoznaczny pogląd, że z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeśli rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii jest konieczny. W takim zaś wypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli jest prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. Jeżeli zatem opinia sądowo-lekarska nie nasunie sądowi orzekającemu zastrzeżeń z punktu widzenia zasad logiki, wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, jej podstaw teoretycznych i sposobu motywowania, jak i stopnia stanowczości wniosków, to oczywiście może stanowić uzasadniona podstawę dla dokonania ustaleń faktycznych i rozstrzygnięcia sprawy. W niniejszej sprawie biegli lekarze sądowi w zgodzie z przytoczonymi kryteriami uznali, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia powodują całkowitą

niezdolność do pracy, ale nie mają one związku z deportacją. Podnoszone przez ubezpieczonego subiektywne odczucia na temat jego zdrowia i związku z deportacją nie mogły, w ocenie Sądu Apelacyjnego, skutecznie podważyć obiektywnych opinii specjalistów z różnych dziedzin medycyny.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, którego wyrazem jest postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I UK 351/11 (LEX nr 1215268), iż sąd orzekający w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku dopuszczania dowodów, tak długo, aż strona uzyska opinię odpowiadającą jej oczekiwaniom.

Sąd Apelacyjny uznał, że ubezpieczony na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie był niezdolny do pracy w związku z deportacją, zaś wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny podkreślił, że fakt, iż przeżycia osób deportowanych stanowią ciężki i tragiczny bagaż doświadczenia życiowego, nie stanowi sam w sobie podstawy do przyznania wnioskowanego w niniejszym postępowaniu świadczenia. Warunki przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z deportacją zostały ściśle ustalone przez ustawodawcę i tylko ich spełnienie uprawnia do wnioskowanego świadczenia. Sąd Apelacyjny podziela przy tym stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 15 lutego 2006 r., II UK 63/05 (LEX nr 272559), że renta nie przysługuje z powodu trudnych, niehumanitarnych warunków pobytu na Syberii, ale z powodu wywołanego tymi warunkami inwalidztwa.

Ponadto Sąd Apelacyjny zaznaczył, że istotną cechą ubezpieczeń społecznych jest schematyzm prawa do świadczeń. Wyraża się on w bezwzględnym przestrzeganiu równości formalnej, bez możliwości korekty w przypadkach uzasadnionych okolicznościami sytuacji jednostkowej. W związku z tym w prawie ubezpieczeń społecznych nie ma klauzul generalnych, tj. zwrotów ustawowych, pozwalających na indywidualne potraktowanie każdego przypadku ze względu na np. zasady współżycia społecznego czy zasadę słuszności.

Ubezpieczony zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) skargą kasacyjną, w której zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego tj.:1) art. 12 ust. 2 pkt 1) w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) 12 ust. 3

ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1206) poprzez błędną jego wykładnię polegającą na ustaleniu, iż renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy może być przyznana na podstawie ww. przepisów tylko jeżeli wnioskodawca wykaże oczywisty, a więc adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niezdolnością do pracy a deportacją bądź przymusowym zesłaniem, co skutkowało oddaleniem apelacji powoda w związku z niewykazaniem przez niego, iż deportacja była jedyną przyczyną niezdolności do pracy, podczas gdy z przepisu tego nie wynika, iż związek przyczynowy musi być adekwatny, a sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie, równorzędne przyczyny, które mogły wpłynąć na aktualny stan zdrowia powoda, w tym zarówno jego wiek, jak i przebyte choroby oraz warunki pracy w okresie deportacji; 2) art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3 ppkt b) ustawy o kombatantach poprzez błędną jego wykładnię polegającą na ustaleniu, iż niezdolność do pracy w związku z przymusowym zesłaniem bądź deportacją zachodzi jedynie, gdy od razu po powrocie z deportacji stwierdzono skutki zdrowotne, które dawałyby podstawę do stwierdzenia niezdolności do pracy w związku z deportacją, podczas gdy skutki przymusowego zesłania lub deportacji, takie jak kontuzje, obrażenia oraz inne choroby, o których mowa w tym przepisie mogą ujawnić się nawet po upływie kilkudziesięciu lat.

Wskazując na powyższe wniósł o: 1) przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni art. 12 pkt 1) oraz art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach, których wykładnia może budzić wątpliwości, 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej ubezpieczony podnosi m.in., że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące interpretacji związku przyczynowego pomiędzy niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem bądź deportacją. Sformułowanie znajdujące się w art. 12 ust. 2 pkt 1) w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3 ppkt b) ustawy o kombatantach, iż „świadczenie pieniężne

przysługuje osobom, które zostały uznane za niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z przymusowym zesłaniem bądź deportacją" może budzić wątpliwości interpretacyjne z uwagi na brak dookreślenia przez ustawodawcę jakiego rodzaju jest to związek. W opinii ubezpieczonego, interpretacja zagadnienia dotyczącego związku przyczynowego jest istotna w niniejszej sprawie. Sąd Apelacyjny w (...) w zaskarżonym wyroku wskazał jedynie, iż aby możliwe było przyznanie powodowi renty na podstawie ustawy o kombatantach, to niezbędne jest wykazanie związku przyczynowego jego schorzeń z pobytem na deportacji. Sąd nie wyjaśnił wprost, na jakiej teorii związku przyczynowego oparł swoje orzeczenie. Z analizy uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednak, iż argumentacja prawna Sądu Apelacyjnego została oparta na teorii adekwatnego związku przyczynowego, co w opinii powoda stanowiło błędną wykładnię art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach.

Skarżący podnosi, że w doktrynie wyróżniono kilka teorii dotyczących związku przyczynowego, w tym zwłaszcza teorię adekwatnego związku przyczynowego, która opiera się na normalnym, typowym następstwie konkretnego działania bądź zaniechania oraz teorię obiektywnego związku przyczynowego, opartą na teście warunku „*sine qua non*” (dalej: „teoria *sine qua non*”). Co istotne, w systemie prawa ubezpieczeń społecznych, w porównaniu z prawem cywilnym (art. 361 § 1 k.c.), relacja związku przyczynowego nie została sprecyzowana. W przepisach dotyczących zabezpieczenia społecznego znajdują się natomiast takie zwroty jak szkoda „wynikła z”, „powstała wskutek”, „poniesiona przez to”, „będąca następstwem”, „wywołana” czy też „w związku z”, świadczące o tym, iż dla przyznania określonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego niezbędne jest wykazanie związku przyczynowego.

W opinii skarżącego, przepisy art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach, stanowiące podstawę prawną zaskarżonego wyroku, wymagają wykazania dla przyznania prawa do renty związku przyczynowego pomiędzy powstałą niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem bądź deportacją. Jak bowiem stanowi art. 12 ust. 2 pkt 1) ustawy o prawach kombatanta, świadczenia pieniężne, w tym renta z tytułu

niezdolności do pracy przysługują osobom, które zostały uznane za „niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z przymusowym zesłaniem lub deportacją. Art. 12 ust. 3 ustawy o kombatantach stanowi natomiast, iż za niezdolność do pracy pozostającą w związku z pobytem na przymusowym zesłaniu bądź deportacji uważa się niezdolność do pracy będąca następstwem zranień, kontuzji lub innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem. Nie jest jednak wyraźnie wskazane (w porównaniu z art. 361 § 1 k.c.), jak związek przyczynowy określony w ww. przepisach należy interpretować. W związku z tym niezbędne jest dokonanie przez Sąd Najwyższy dogłębnej analizy tego zagadnienia.

Skarżący wskazuje, że Sąd Najwyższy zajmował się wielokrotnie związkiem przyczynowym pomiędzy niezdolnością do pracy a chorobami zawodowymi oraz wypadkami przy pracy. Określenia „niezdolność do pracy z wypadku przy pracy”, „niezdolność do pracy z tytułu choroby zawodowej”, jak i „niezdolność do pracy w związku z przymusowym zesłaniem lub deportacją” są pojęciami prawnymi, a związek przyczynowy niezdolności do pracy jest związany z określonymi w tych pojęciach zdarzeniami. W związku z tym w opinii skarżącego „niezdolność do pracy w związku z deportacją” powinna być traktowana w taki sam sposób jak „niezdolność do pracy z tytułu choroby zawodowej” oraz „niezdolność do pracy z wypadku przy pracy”. W orzecznictwie wskazuje się, iż w przypadku ubezpieczeń społecznych, gdy istnieje wielość przyczyn wywołujących szkodę, należy wyróżnić przypadek, gdy każda z nich mogła szkodę wywołać albo będąc ogniwem łańcucha przyczyn albo gdy zadziałały równocześnie. Stopień działania konkretnej przyczyny może być mniej lub bardziej znaczący. W związku z taką interpretacją związku przyczynowego, Sąd Najwyższy wskazał w przypadku renty rodzinnej z tytułu choroby zawodowej, iż nie jest konieczne, żeby choroba zawodowa była wyłączną przyczyną zgonu, wystarczy, że jest przyczyną istotną. Również w przypadku niezdolności do pracy w skutek choroby zawodowej, Sąd Najwyższy wskazał, iż nawet jeśli sama choroba zawodowa nie uzasadnia uznania pracownika za częściowo lub całkowicie niezdolnego do pracy, to może stanowić przyczynę niezdolności do pracy, jeżeli bez wynikającego z niej uszczerbku na zdrowiu niezdolność do pracy nie wystąpiłaby, ponieważ pozostałe przyczyny niezdolności

(np. inne choroby) nie występują. W przypadku niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy Sąd Najwyższy wskazał m. in., iż do przyjęcia, że zdarzenie miało związek z pracą wystarczy wykazanie, że był to związek czasowo-miejscowy, a niekoniecznie przyczynowy.

W ocenie skarżącego, w wydanych przez Sąd Najwyższy wyrokach opartych na art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 ustawy o kombatantach brak jest wskazania, w jaki sposób należy interpretować związek przyczynowy w przypadku niezdolności do pracy powstałej wskutek przymusowego zesłania czy też deportacji, o którym mowa w tym przepisie. W orzecznictwie wskazano jedynie m.in., iż: nabycie prawa do świadczenia nie wynika z samego podlegania represjom; konieczne jest udowodnienie, że niezdolność do pracy ma z tym związek; renta nie przysługuje z powodu trudnych, nieludzkich warunków pobytu na Syberii, ale z powodu wywołanego tymi warunkami inwalidztwa; nabycie prawa do renty inwalidzkiej przez osobę represjonowaną nie wynika z samego faktu podlegania represjom, ale wymaga wykazania, że stwierdzone inwalidztwo pozostaje w związku z pobytem w miejscach represjonowania i jest następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku z takim pobytem; przyznanie prawa do renty inwalidy wojennego z tytułu pobytu w łagrze w ZSRR i więzieniu z przyczyn politycznych (art. 12 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.) zależy od ustalenia związku aktualnego inwalidztwa z tymi represjami. W opinii skarżącego, w żadnym z wyżej cytowanych orzeczeń Sąd Najwyższy nie wskazał, w jaki sposób, na podstawie jakiej teorii, ustalić związek przyczynowy pomiędzy niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem bądź deportacją. Oznacza to, iż w orzecznictwie brak jest wyjaśnienia tego zagadnienia prawnego.

W podsumowaniu tej części uzasadnienia wniosku skarżący stwierdza, że istotnym zagadnieniem w niniejszej sprawie jest odpowiedź na pytanie czy dla ustalenia, iż niezdolność do pracy powstała w związku z przymusowym zesłaniem lub deportacją niezbędne jest wykazanie adekwatnego związku przyczynowego, co skutkuje uwzględnieniem przez sąd wyłącznie istotnych zależności między niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem lub deportacją, tj. normalnych

następstw czy też wystarczające jest wykazanie, iż niezdolność do pracy mogła powstać wskutek równoważnych zdarzeń, w tym przymusowego zesłania lub deportacji, których stopień efektywności działania mógł być mniej lub bardziej znaczący (tzw. teoria *sine qua non*)?

Kolejną przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, na którą wskazuje skarżący, jest istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący w niniejszej skardze zarzuca naruszenie przepisów prawa materialnego art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach poprzez błędną ich wykładnię. W związku z tym niezbędne jest dokonanie tej wykładni przez Sąd Najwyższy dla ustalenia, czy Sąd Apelacyjny w (...) dokonał w zaskarżonym wyroku właściwej wykładni ww. przepisów.

Skarżący jest zdania, że wykazał już, iż brak jest w orzecznictwie wskazania, w jaki sposób należy interpretować związek przyczynowy, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 ustawy o kombatantach i czy dla jego ustalenia należy stosować teorię adekwatnego związku przyczynowego czy teorię *sine qua non*. W związku z tym w niniejszej części skargi kasacyjnej zostanie przedstawia jedynie propozycja wykładni art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach, jak również wskazana zostanie celowość i niezbędność takiej wykładni.

Skarżący podnosi, że ważne jest w niniejszym postępowaniu ustalenie przez Sąd Najwyższy w jaki sposób interpretować związek przyczynowy pomiędzy niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem bądź deportacją. Interpretacja ta sprowadza się tak naprawdę do dokonania wykładni art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 ustawy o kombatantach, które stanowią, iż: a) świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem uprawnienia określonego w art. 23b tej ustawy, przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również osobom, które zostały uznane za niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 (art. 12 ust. 2 pkt 1) ustawy o kombatantach)b) za niezdolność do pracy pozostającą w związku z

pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1, uważa się niezdolność do pracy będącą następstwem zranień, kontuzji lub innych obrażeń lub chorób powstałych w związku z tym pobytem (art. 12 ust. 3 ustawy o kombatanach). W przepisach tych jest bowiem o związku przyczynowym pomiędzy niezdolnością do pracy, a przymusowym zesłaniem lub deportacją. Sformułowania „wskutek”, „w związku”, „będące następstwem” mogą budzić poważne wątpliwości interpretacyjne, z uwagi na brak dookreślenia przez ustawodawcę, jakiego rodzaju to związek.

W opinii skarżącego, właściwa wykładnia art. 12 ust. 2 pkt 1) oraz art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatanach powinna prowadzić do tego, iż zarówno Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i Sąd rozpatrujący wnioski o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z przymusowym zesłaniem bądź deportacją, powinny brać pod uwagę wszystkie przyczyny obecnego stanu zdrowia wnioskodawcy, a zwłaszcza fakt, iż stosowanie represji mogło mieć niekorzystny wpływ na organizm człowieka, nawet jeśli określone skutki ujawniają się po kilkudziesięciu latach i w połączeniu z innymi przyczynami powodują niezdolność do pracy.

W ocenie skarżącego, dokonanie wykładni art. 12 ust. 2 pkt 1) oraz art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatanach jest niezbędne ze względu na potrzeby praktyki sądowej i będzie miało znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw. Istnieje bowiem wiele przypadków, w których Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a następnie Sądy oddalały wnioski o przyznanie renty właśnie z uwagi na niewykazanie bezpośredniego związku stanu zdrowia z przymusowym zesłaniem bądź deportacją, mimo braku możliwości wykazania takiego bezpośredniego związku przyczynowego, zwłaszcza, iż przymusowe zesłania i deportacje miały miejsce ponad 50 lat temu. W uzasadnieniach wyroków Sądy wskazywały najczęściej, iż istniejąca niezdolność do pracy wiąże się przede wszystkim z dolegliwościami podeszłego wieku, a nie przymusowym zesłaniem bądź deportacją. Sądy nie badały jednak, zgodnie z teorią *sine qua non*, czy istnieje możliwość, iż niezdolność do pracy została spowodowana kilkoma, równoważnymi przyczynami, w tym właśnie przymusowym zesłaniem i deportacją.

Skarżący podnosi, że zagadnienie to budzi wątpliwości w doktrynie, gdzie wskazuje się, iż niezwykle trudno jest ustalić związek między aktualnym stanem

zdrowia i upośledzeniem funkcji organizmu powodującym niezdolność do pracy, czego domagają się lekarze orzecznicy ZUS, a następnie Sądy, opierając swoje orzeczenia na opiniach biegłych sądowych lekarzy. Sądy uzasadniają wyroki oddalające odwołania od decyzji ZUS faktem, iż wnioskodawcy byli czynni zawodowo i nie wykazywali problemów ze zdrowiem bezpośrednio po powrocie z przymusowego zesłania lub deportacji. Taka zawężająca wykładnia ww. przepisów jest sprzeczna z *ratio legis* ustawy o kombatantach i prowadzi do pokrzywdzenia osób represjonowanych, a nie do objęcia ich szczególną opieką i wsparciem przez zadośćuczynienie ich cierpieniom.

Na problem ten zwrócił również uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich, który wskazał, iż często zdarza się, że osoby nawet z tej samej rodziny, poddane tym samym represjom, lecz mieszkające obecnie w różnych częściach kraju posiadają uprawnienia osoby represjonowanej, a inne nie posiadają. W szczególny sposób krzywdzi to schorowanych, po przebytych chorobach na zesłaniu takich jak gruźlica, malaria, tyfus, choroby psychiczne, choroby układu pokarmowego, narządów ruchu, choroby układu krążenia i inne, które ujawniły się w sposób trwale odczuwalny w okresie dorosłego życia. Lekarze orzecznicy nie biorą pod uwagę faktu długoletniego przebywania w ekstremalnych warunkach życia na Syberii, uznając, że ta okoliczność pozostaje bez wpływu na obecny stan zdrowia Sybiraków. W związku z powyższym, dokonanie wykładni ww. przepisów niezbędne jest nie tylko dla niniejszej sprawy, ale ogólnie dla praktyki orzeczniczej ZUS oraz praktyki sądowej.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., albowiem w sprawie nie zaistniały ustawowe przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania, wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej ubezpieczonego w całości, zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wskazuje na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć też problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w

związku ze sprawą (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. Nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

W opinii skarżącego istotnym zagadnieniem w niniejszej sprawie jest odpowiedź na pytanie czy dla ustalenia, iż niezdolność do pracy powstała w związku z przymusowym zesłaniem lub deportacją niezbędne jest wykazanie adekwatnego związku przyczynowego, co skutkuje uwzględnieniem przez sąd wyłącznie istotnych zależności między niezdolnością do pracy a przymusowym zesłaniem lub deportacją, tj. normalnych następstw czy też wystarczające jest wykazanie, iż niezdolność do pracy mogła powstać wskutek równoważnych zdarzeń, w tym przymusowego zesłania lub deportacji, których stopień efektywności działania mógł być mniej lub bardziej znaczący (tzw. teoria *sine qua non*)?

Powyższe zagadnienie prawne nie jest nowe. Sąd Najwyższy w ustabilizowanym orzecznictwie przyjmuje konsekwentnie, że nabycie prawa do świadczenia przez osobę represjonowaną nie wynika z samego podlegania represjom, ale wymaga wykazania związku przyczynowego, a więc tego że stwierdzona niezdolność do pracy pozostaje w związku z pobytem w miejscach represjonowania i jest następstwem schorzeń pozostających w związku z tym

pobytem (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1999 r., II UKN 124/99, OSNAPIUS 2000 nr 24, poz. 912; z dnia 8 lutego 2000 r., II UKN 382/99, OSNAPIUS 2001 nr 14, poz. 471; z dnia 13 czerwca 2000 r., II UKN 586/99, OSNAPIUS 2001 nr 24, poz. 718; z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 458/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 183; z dnia 8 listopada 2001 r., II UKN 584/00, LEX nr 567862; z dnia 15 lutego 2006 r., II UK 63/05, LEX nr 272559; z dnia 25 lutego 2009 r., II UK 221/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 242 oraz z dnia 3 lipca 2013 r., I UK 65/13, niepublikowane). Z kolei w wyroku z dnia 14 grudnia 2001 r., II UKN 669/00, niepublikowany Sąd Najwyższy przyjął, że „nie ma domniemania prawnego ani uzasadnienia do łączenia powodujących niezdolność do pracy samoistnych schorzeń wnioskodawczynie, niewątpliwie represjonowanej b. ZSRR w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. z doznanymi represjami wyłącznie na podstawie jej subiektywnego odczuwania związku wszystkich tych schorzeń z pobytem na deportacji. Natomiast występująca u niej nerwica pod postacią zespołu lękowego i zespołu natręctw o miernym nasileniu, która może mieć związek z deportacją z uwagi na mierny (nikły) stopień nasilenia tych schorzeń nie powoduje aktualnie chociażby częściowej niezdolności do pracy.”

Chociaż skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów to nie występuje ta przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28

marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepublikowane; z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepublikowane; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepublikowane).

Skarżący podnosi, iż brak jest w orzecznictwie wskazania, w jaki sposób należy interpretować związek przyczynowy, o którym mowa w art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 ustawy o kombatantach i czy dla jego ustalenia należy stosować teorię adekwatnego związku przyczynowego czy teorię *sine qua non*. Jak wskazano wyżej, problem interpretacji związku przyczynowego, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, do którego odsyłają wskazane przepisy ustawy o kombatantach, został rozstrzygnięty w powołanym wyżej orzecznictwie Sądu Najwyższego, a skarżący nie przedstawił argumentów o potrzebie zmiany dotychczasowej wykładni wskazanych przepisów ustawy o kombatantach, formułując jedynie własną propozycję interpretacji art. 12 ust. 2 pkt 1) i art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3) ppkt b) ustawy o kombatantach.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.